

УДК 636.2.084.085.7.39.2.11.

DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.132.37>

ВИРОЩУВАННЯ ТЕЛИЦЬ НОВОЇ ПОПУЛЯЦІЇ БУКОВИНСЬКОГО ЗОНАЛЬНОГО ТИПУ М'ЯСНОГО КОМОЛОГО СИМЕНТАЛУ ХУДОБИ ЗА РІЗНИХ ЗИМОВИХ МІСЯЦІВ НАРОДЖЕННЯ В ПЕРЕДГІРСЬКІЙ ЗОНІ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ БУКОВИНИ

Калинка А.К. – к.с.-г.н., с.н.с.,

завідувач відділом селекції, розведення, годівлі та технології виробництва
продукції тваринництва,

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція

Інституту сільського господарства Карпатського регіону

Національної академії аграрних наук України

Лесик О.Б. – к.с.-г.н., с.н.с.,

заступник директора з наукової роботи,

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція

Інституту сільського господарства Карпатського регіону

Національної академії аграрних наук України

Шпак Л.В. – к.с.-г.н.,

провідний науковий співробітник відділення зоотехнії,

Національна академія аграрних наук України

Корх І.В. – к.с.-г.н., с.н.с.,

заступник директора з наукової роботи,

Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

Приліпко Т.М. – д.с.-г.н., професор,

завідувач кафедри харчових технологій виробництва

та стандартизації харчової продукції,

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Наведено в статті результати досліджень ретроспективних даних на поголів'ї ремонтних теличок народжених в зимових місяцях створюваного буковинського зонального типу м'ясного сименталу жуйних нової генерації в ДП ДГ «Чернівецьке», щодо аналізу ефективності вирощування в підсисному стійловому періоді тварин в умовах регіону Буковини.

Встановлено, що телиці, які народжені взимку (січень, лютий, березень) при стійловому утриманні з використанням методу підсосу, вірогідно перевищували своїх однолітків – аналогів за живою масою, які при народженні сягали добових приростів – 961,5 г, що на 247,2 г (34,6%) більше від ровесників, які народилися в лютому місяці в умовах Карпатського регіону України.

Дослідженнями встановлено, що народженні березневі телиці, яким додатково вводили, ще вітамін А взимку, добові прирости становили – 835,2 г, що на 223,3 г менше від ровесниць I дослідної групи. За 203днів досліді при вирощуванні телиць I дослідної групи, енергія росту становила – 964,4 г, що на – 231,5 г (31,5%) більше за нащадків аналогів III групи. Результати досліді показують, що за весь період досліді протягом (203днів) телиці, які народилися в березні місяці добові прирости склали – 822,7 г, що на 102,9 г (12,5%) менше за ровесниць, які народжені в лютому місяці. Доведено, що в дослідних телицях третьої групи за однаковими умовами годівлі з додаванням взимку вітаміну А, продуктивність тварин за весь період проходила майже з однаковою інтенсивністю росту, яка була меншою та загальний приріст становив – 167,0 кг, що на 46,2 (27,7%) менше за аналогів тварин, народжених в січні місяці.

Виявлено, що при вирощуванні м'ясних комолх телиць в різних зимових місяцях народження, які мають тенденцію до підвищення холестерину до годівлі, глюкози, білку,

лужної фосфатази, АЛТ, Г – ГТП і зменшення концентрації білорубіну, АСТ, триглицеридів ЛДГ.

За результатами досліджень встановлено, що, витрати обмінної енергії на 1 кг приросту живої маси у телиць народжених у січні становили – 81,5 МДж при витратах 5,7 к. од. з концентрацією обмінної енергії в 1 кг сухої речовини 8,4 МДж, що сприяло зменшенню споживання сухої речовини на 100 кг живої маси.

Ключові слова: телиці, раціони, жива маса, енергія росту, прибуток.

Kalinka A.K., Lesyk O.B., Shpak L.V., Korkh I.V., Prylipko T.M. Breeding of heves of the new population bukovina zonal type of meat komolo simmental livestock at different winter months of birth in the footland zone of the Carpathian region of Bukovina

The article presents the results of research of retrospective data on the herd of repair heifers born in the winter months of the created Bukovina zonal type of ruminant Simmental meat of the new generation in the SE "Chernivetsk" DG, regarding the analysis of the efficiency of rearing in the post-suckling stall period of animals in the conditions of the Bukovina region.

It was established that the heifers born in winter (January, February, March) when kept in stalls using the suckling method probably exceeded their peers – analogues in terms of live weight, which at birth reached daily gains of 961.5g, which is by 247.2g (34.6%) more than peers who were born in February in the conditions of the Carpathian region of Ukraine.

Research has established that heifers born in March, which were additionally administered vitamin A in winter, gained 835,2 g per day, which is 223,3 g less than the heifers of the 1st experimental group. During the 203 days of the experiment when growing heifers of the 1st experimental group, the growth energy was – 964,4g, which is – 231,5g (31.5%) more than the offspring of the analogues of the 11st group. The results of the experiment show that during the entire period of the experiment (203 days), heifers born in March gained 822,7 g per day, which is 102,9g (12,5%) less than heifers born in February. It was proved that in experimental heifers of the third group under the same feeding conditions with the addition of vitamin A in the winter, the productivity of the animals for the entire period was almost the same intensity of growth, which was lower and the total gain was 167,0 kg, which is by 46,2 (27,7%) less than similar animals born in January.

It was established that at the age of 3 and 7 months, heifers of the 1st experimental group had a higher live weight than the 11th and 111th experimental groups, respectively, by – 20,2 kg (16,8%) and by 39.1 (22.9%) kg ($P>0.95$). At the age of 9, this indicator was only in January heifers, which amounted to 233,7 kg, which were animals assigned to the first and elite classes according to the developed new instructions for beef cattle. At the same time, the average daily gains for the entire period of growth in the heifers of the 1st experimental group amounted to 1052,2 g, which is 124,6 g (13,5%) more than the heifers of the 11th group born in March. It was found that when growing beef heifers in different winter months of birth, which tend to increase pre-feeding cholesterol, glucose, protein, alkaline phosphatase, ALT, G-GTP and decrease the concentration of bilirubin, AST, LDH triglycerides.

Based on the results of research, it was established that the expenditure of exchangeable energy per 1 kg of live weight gain in heifers born in January amounted to – 81, 5 MJ at the expenditure of 5,7 k. units. with a concentration of exchangeable energy in 1 kg of dry matter of 8,4 MJ, which contributed to a decrease in the consumption of dry matter per 100 kg of live weight.

Key words: heifers, rations, live weight, growth energy, profit.

Постановка проблеми. Нині в умовах воєнних реаліях та у фінансово економічній кризі в державі та у світовому досвіді розвинутих країн свідчить про те, щоб збільшити виробництво дешевої яловичини з покращеною її якістю можна на основі розробки різних рецептів раціонів та їх оптимізації для повноцінної годівлі буковинського зонального типу м'ясного сименталу жуйних нової генерації та для максимальної реалізації продуктивного потенціалу в умовах Карпатського регіону України [2–4; 7].

Оскільки нині розробка теоретичних і практичних аспектів різних рецептів раціонів та типів годівлі для підсосних телиць нової популяції м'ясного комолого сименталу худоби, щоб забезпечували високий генетичний потенціал росту продуктивності, що є найбільш актуальним в умовах різних зон Карпатського регіону України [5].

З огляду на вище сказане такий ефективний захід виконання наукових досліджень, можливо із розвитком перспективної дешевої технології м'ясного скотарства, як самостійної галузі, для якої створюється новий зональний тип худоби м'ясного комолого сименталу худоби нової генерації з високим генетичним м'ясним потенціалом, який добре адаптований, що відповідає запитам даної галузі, зокрема годівлі, утримання та розведення вище сказаних жуйних до умов різних зон Карпат [3–4].

Тому не обхідно для аграрної науки і для виробництва вивчити генетичний потенціал нової популяції буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби, але й вивчити в оптимальних умовах з використанням різних раціонів, коли спадкові задатки в жуйних проявляються найповніше, а й вивчити їх господарську цінність у виробничих умовах зони регіону Буковини [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В умовах фінансової кризи в Україні є головним завданням і є необхідністю вперше розробити нові моделі раціонів та їх оптимізувати за власними кормовими ресурсами для максимальної реалізації м'ясним телицями нової генерації народжених взимку з використанням підсису для збільшення генетичного потенціалу та підвищення енергії росту на – 17–21 % із скороченням енергетичних кормів на – 15 % до норм та зниженні собівартості продукції на 8–12 % в умовах регіону [6; 9].

Отже вперше запропоновані нові дослідження, які в минулому не вивчалися в галузі м'ясного скотарства, що і є досягненням даних експериментальних досліджень для регіону. З цього приводу на високому рівні нами було вивчено енергію росту симентальських комолых телиць, які народилися в зимові місяці (січень, лютий, березень) з подальшим їх вирощування з максимальним використанням культурних пасовищ в умовах передгірської зони Буковини. Цінним і важливим питанням даних досліджень є розроблення нового рецепту раціону годівлі для телиць в підсисному періоді взимку та влітку який буде апробовано в інших діючих господарствах різних форм власності регіону Буковини [2–4].

В проведених нових дослідженнях в яких основою та важливою ціллю нашої роботи є найбільш експериментально обґрунтування з вирощування м'ясних телиць, які народилися в січні, лютому та в березні місяцях з виявленням їх енергії росту за весь період досліджень в передгірській зоні Буковини. В зв'язку з цим вище реалізації запропонованої цілі з проведенням порівняльного росту та розвитку, енергії росту телиць за різних зимових місяців народження до 9 – місячного віку в даному регіоні.

Тому виявлення порід і їх типів та створених нової м'ясної худоби в сьогоденні при становленні буковинської нової галузі м'ясного скотарства, які б найкраще підходили для розведення та виробництва дешевої яловичини, має важливе наукове та господарське значення для Карпатського регіону Буковини.

Заплановані нові дослідження, які вперше проводяться з метою ретроспективних даних на поголів'ї телиць м'ясного комолого сименталу худоби нової генерації де була проведена робота в діючому та ведучому в Україні племінному заводі ДП ДГ «Чернівецьке».

Дослідження проводили з визначення впливу зимових місяців народження на ріст і розвиток симентальських телиць нової генерації та енергію росту з використанням класичного методу підсису в умовах передгірської зони Карпатського регіону Буковини.

Тому така важлива необхідність де потрібно експериментально обґрунтувати підхід до вивчення ефективності вирощування телиць нової генерації, які

народилися в зимових місяцях та вивчити їх найбільшу продуктивність жуйних в зоні Карпат.

В зв'язку з цим нині є така важлива необхідність де потрібно експериментально обґрунтувати підхід до вивчення ефективності поживності речовин кормів для згодовування м'ясного комолого сименталу при середньому рівні годівлі в підконтрольному регіоні.

Постановка завдання. Мета статті – вирощування телиць нової популяції буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу худоби за різних зимових місяців народження в передгірській зоні Карпатського регіону Буковини.

Об'єктом досліджень були телиці нової популяції буковинського зонального типу м'ясного комолого сименталу жуйних від дати народження до 9-ти місячного віку. Предметом наших досліджень була поживність кормів, раціони, продуктивність тварин, витрати кормів, економічні показники.

Для цього проведено науково-господарський дослід в діючому та ведучому в Україні племінному заводі ДП ДГ «Чернівецьке» на телицях – м'ясного комолого сименталу худоби де було відібрано 4 групи тварин в кожній по 10 голів згідно (табл. 1).

Умови утримання для всіх дослідних тварин були однаковими. Дослідження на ремонтних м'ясних телицях проводили в стійловому періоді та влітку без прив'язне на культурних пасовищах довготривалого використання за технологією м'ясного скотарства в підконтрольному регіоні Буковини.

Таблиця 1

Схема науково-господарського дослід

Група	Стать	Кіл. гол.	Місяць народження	Обліковий період	
				Зимовий період	Основний
Дослідна I	телиці	10	січень	Основний раціон (ОР):, силос кукурудзяний, сіно, солома, комбікорм, кухонна сіль	Випас на культурних пасовищах
Дослідна II		10	січень	ОР + введення вітаміну А	
Дослідна III		10	лютий	ОР так, як в I дослідній групі	
Дослідна IV		10	березень	ОР: + так, як в II дослідній групі	

В дослідженнях були використані методичні рекомендації з уніфікації досліджень з годівлі м'ясної худоби [1; 7–8]. Зміни живої маси телиць визначали за даними зважувань на початок досліді та в кінці. Біохімію крові виконували на аналізаторі KONE 120 МК. В жовтні місяці дослідні телиці були зважені для виявлення живої маси та розвитку за весь період досліді. В дослідженнях вивчали динаміку живої маси піддослідних телиць з вивченням методом індивідуального зважування щомісячно впродовж всього проведеного досліді. В дослідженнях використовували статистичний аналіз результатів досліджень, який проводився за допомогою розробленої програмного забезпечення MSExcel (2010) із використанням загально прийнятих параметричних методів статистики за умови нормального

розподілу даних із розрахунку середньої арифметичної величини (M) та похибки середньої арифметичної (m). Економічний аналіз одержаних даних проводили за методом розрахунку отриманих даних в досліді.

Виклад основного матеріалу дослідження. При використанні власних кормів було отримано такі зміни в живій масі та в енергії росту дослідних телиць за дослід (табл. 2).

Таблиця 2

Жива маса дослідних телиць за період досліду, ($M \pm m$, $n=10$)

ПОКАЗНИК	ДОСЛІДНІ РУПИ ТВАРИН			
	I	II	III	IV
Кількість тварин, гол.	10	10	10	10
Жива маса, кг: на початок досліду	27,5±1,7	29,3±1,9	28,3±1,3	28,2±1,4
перед виходом напасовище	127,0±1,2	135,5±1,4	103,3±1,7	115,4±1,5
Приріст: загальний, кг	100,0±1,3	105,7±1,1	75,0±1,9	87,2±1,5
середньодобовий, г	961,5±0,065	1066,8±0,076	714,3±0,85	830,5±0,35
Жива маса, кг: на кінець літнього періоду	215,9±2,1	205,7±1,3	195,7±1,9	176,9±1,7
Приріст: загальний, кг	188,4±1,2	176,4±0,9	167,4±1,6	148,7±1,9
середньодобовий, г	1058,4±0,025	991,1±0,037	940,4±0,045	835,4±0,085
Жива маса, кг: на кінець звітного періоду	240,7±1,9	226,7±1,7	216,2±2,4	195,2±2,1
Приріст: загальний, кг	24,1±1,7	21,0±1,5	20,5±1,9	18,3±1,3
середньодобовий, г	964,4±0,7	840,0±0,5	820,5±0,7	732,9±0,6
Витрати корму на 1 кг приросту, к. од.	5,7	5,9	6,3	6,7
Жива маса, кг: за весь період досліду	240,7±1,9	236,7±2,1	216,2±2,4	195,2±2,1
Приріст: загальний, кг	213,2±1,5	207,4±1,8	187,9±1,3	167,0±1,7
середньодобовий, г	1050,2±0,76	1021,6±0,85	925,6±0,65	822,7±0,35
Витрати корму на 1 кг приросту, к. од.	5,9	5,8	6,1	6,8

Дослідженнями встановлено, що протягом 104 днів стійлового зимового періоду досліду телиці I дослідної групи, які народилися в січні місяці, добові прирости становили – 961,5 г, що на 104,5 г (18,9 %) при ($P < 0,001$) менше від ровесників II дослідної групи, які народилися в лютому місяці з кращою оплатою корму продукцією, яка була в січневих телиць і становила 5,7 корм. од., що на 3,3 к. од., (5,7 %) менше від ровесників березневих ровесниць.

В досліді для народжених березневих телиць, яким додатково вводили, ще вітамін А взимку, добові прирости становили – 835,2 г, що на 223,3 г менше від ровесниць I дослідної групи. За 203 днів досліду при вирощуванні телиць I дослідної групи взимку та при випасанні влітку на культурних пасовищах, енергія росту

збереглася така сама, як в стійловому періоді досліду та становила – 964,4 г, що на – 231,5 г (31,5 %) більше за нащадків аналогів третьої групи. Результати досліду показує, що за весь період досліду протягом (203днів) телиці, які народилися в березні місяці добові прирости склали – 822,7 г, що на 102,9 г (12,5 %) менше за ровесниць, які народжені в лютому місяці в умовах передгірської регіону Буковини.

Так в наших дослідженнях, доведено, що в дослідних телицях третьої групи за однаковими умовами годівлі з додаванням взимку вітаміну А, продуктивність тварин за весь період проходила майже з однаковою інтенсивністю росту, яка була меншою та загальний приріст становив – 167,0 кг, що на 46,2 (27,7 %) менше за аналогів тварин, народжених в січні місяці. Отже, усі телиці дослідних груп досягли живої маси 195,2–240,7 кг в 9 місячному віці, жива маса в першій дослідній групі стала – 240,7 кг, що на 45,5 кг (23,3 %) більше за телиць народжених в березні місяці, а це, в свою чергу, сприяє на майбутнє більш ранньому господарському використанню телиць та зменшенню витрат на їх вирощування в умовах передгір'я Буковини.

Таким чином, наші дослідження показали, що телиці, які народилися в січні місяці і яких було віднесено до I – дослідної групи за МФС при народженні, в подальші періоди росту мали більше розвинену грудну клітку та задню частину тулуба, що вказує на кращий розвиток статей тіла та м'ясних якостей та міцність конституції.

Визначили динаміку живої маси дослідних телиць (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка живої маси дослідних телиць, кг

Вік, міс.	Дослідні групи											
	I			II			III			IV		
	M±m	±σ	Cv,%	M±m	±σ	Cv,%	M±m	±σ	Cv,%	M±m	±σ	Cv,%
Вирощування телиць на раціонах господарства												
При народженні	27,5 ± 0,28	0,83	2,9	29,3 ± 0,26	0,78	2,8	28,3 ± 0,2	0,78	2,8	28,2 ± 0,31±	0,68	2,3
3	127,0 ± 0,4	1,48	1,6	135,5 ± 0,65	1,96	2,0	103,3 ± 0,56	1,76	1,6	115,4 ± 0,45	1,65	1,8
7	215,9 ± 1,5	4,74	3,1	205,7 ± 1,8	5,55	3,5	195,7 ±1,5	4,7	4,5	176,9 ± 1,3	2,8	3,1
9	240,7 ± 1,6	4,83	2,3	226,6 ± 1,8	5,57	3,1	216,2 ± 1,5	4,1	4,7	195,2 ± 1,1	3,3	3,9

Встановлено (табл. 4), що в 3 і 7- місячному віці телиці мали більшу живу масу I дослідної групи відповідно від II та III дослідних груп на – 20,2 кг (16,8 %) та на 39,1 (22,9 %) кг ($P > 0,95$). У 9 віці цей показник був тільки в січневих телицях, який становив – 233,7 кг, що були тварини віднесені до першого і еліта класів

згідно розробленої нової інструкції для м'ясної худоби. При цьому, середньодобові прирости за весь період росту в телиць I дослідної групи становили – 1052,2 г, що на – 124,6 г (13,5 %) більше за ровесниць II групи, які народилися в березні місяці.

В кінці завершення досліду, взяли кров в дослідних телицях на біохімічні показники, про що наведено в (табл.4).

Встановлено, що концентрація білорубіну в сироватці крові 1- дослідної групи тварин дорівнювала 34,3 ммоль/л, в той час, як в II–III дослідних телицях даний показник був знижений відповідно до 22,4 і 15,5 ммоль/л. Важливим фактором печінки є визначення активності основних ферментів органоспецифічних в сироватці крові дослідних телиць.

Таблиця 4

Біохімічні показники крові м'ясних комолих телиць

Показник	Дослідні групи			
	I	II	III	IV
Холестирин, ммоль/л.	3,07±0,4	3,8±0,2	3,2±0,4	3,85±0,6
Глюкоза, ммоль/л.	3,5±0,5	3,9±0,005	3,5±0,5	3,76±,003
Білок г/л	72,6±5,8	89,3±3,9	70±7,6	89,7±4,3
АСТ, од/л.	63,3±2,9	113,3±3,6	58,3±2,7	111,2±2,5
Г-ГПТ, од/л.	23,3±3,4	29,6±1,4	20,0±0,6	30,7±1,7
КФК, од/л.	214,6±54,3	362,2±36,2	174,3±11,6	352,3±27,6
ЛДГ, од/л.	1398±177,5	1085±167,6	1405±169,5	1111±1,456
Амілаза, од/л.	185,1±58,2	342,6±56,3	120,2±46,5	331,5±45,3
Тригліцириди, ммоль/л.	0,11±0,07	0,09±0,07	0,13±0,06	0,07±0,05
Мочевина, ммоль/л.	27,3±12,1	57,3±2,0	15,3±11,3	53,7±13,5
Щолочна фосфатаза, од/л	82,3±67,2	56,8	49±39,4	121,8±51,7
АЛТ, од/л	16,6±0,6	24,3±3,6	4,6±3,7	23,4±2,8
Креатинін, ммоль/л.	156,2±8,4	154,3±17,7	140,1±20,1	151,3±15,3
Білорубін, ммоль/л.	34,3±26,0	11,9±0,9	18,8±6,1	10,7±0,7

Так активність алані нової амінотрансферази (АЛТ) в I дослідній до годівлі складала 185,1 од/л. В той же час, як в III дослідній групі тварин даний показник був значно підвищеним і склав 120,0 од/л. (P <0,05). Активність гамма – глюта-латпептидази (Г-ГТП) в I дослідній групі до годівлі була 23,0 од/л. Встановлено підвищення її активності в 11- дослідній групі до 29,6 од/л.

Вирощування дослідних м'ясних комолих телиць в різних зимових місяцях народження, які мають тенденцію до підвищення холестерину до годівлі, глюкози, білку, лужної фосфатази, АЛТ, Г – ГТП і зменшення концентрації білорубіну, АСТ, тригліциридів ЛДГ.

Таким чином, народженні дослідні телиці в січні, лютому та в березні та їх відлучення від матерів годувальниць не впливає на вміст креатиніну, глюкози, аспарагінової амінотрансферази в сироватці крові.

В дослідженнях визначали концентрацію обмінної енергії та сухої речовини на 100 кг живої маси м'ясних телиць (табл. 5).

Наведені в (табл. 5) дані свідчать про те, що споживання на 100 кг живої маси обмінної енергії в основному періоді досліду в 111-дослідній групі м'ясних телиць була 46,6 МДЖ, що на 19,3 МДЖ

Таблиця 5

Концентрація обмінної енергії

Групи	Приріст за основний період дослід, кг	Концентрація обмінної енергії на 1 кг сухої речовини, кг	Витрати на 1 кг приросту		Споживання на 100 кг живої маси	
			обмінної енергії, МДж	кормових одиниць	обмінної енергії, МДж	Сухої речовини, кг
I Дослідна	213,2	8,4	81,5	5,7	27,3	3,2
II Дослідна	207,4	8,4	81,9	7,3	39,1	4,6
III Дослідна	187,9	7,6	89,6	9,0	46,6	6,0
IV Дослідна	167,0	8,6	91,7	8,7	43,7	5,8

(7,6%) більшою за ровесників, які народилися в січні місяці. Отже, витрати обмінної енергії на 1 кг приросту живої маси у телиць народжених у січні становили – 81,5 МДж при витратах 5,7 к. од. з концентрацією обмінної енергії в 1 кг сухої речовини 8,4 МДж, що сприяло зменшенню споживання сухої речовини на 100 кг живої маси.

По закінченні наукових досліджень була визначена економічна ефективність отриманих на м'ясних телицях нової популяції м'ясних комолих сименталів нової генерації (табл. 6).

Таблиця 6

Економічна ефективність вирощування ремонтних телиць

Показник	Дослідні групи			
	I	II	III	IV
Середня жива маса 1 голови на кінець основного періоду дослід, кг	240,7	226,7	216,2	195,2
Загальний приріст живої маси 1 гол. за основний період вирощування, кг	213,2	207,4	187,9	167,0
Добовий приріст живої маси, г	1050,2	1021,6	925,6	822,7
Затрати кормів на 1 ц приросту живої маси, ц .к. од.	5,9	5,8	6,1	6,8
Собівартість 1 ц приросту живої маси, грн.	1050	1050	1050	1050
Чистий прибуток за 1 ц живої маси, грн.	644,4	505,9	409,4	450,2
Рентабельність, %	61,4	48,2	38,9	42,8

Дослідженнями доведено (табл. 6), що кращі економічні показники отримано в I дослідній групі, в яких затрати кормів на 1 ц приросту живої маси склали 8,7 ц. к. од., собівартість приросту живої маси 1 голови за період вирощування дорівнювала 1050 грн. Чистий дохід на 1 голову в даній групі був найбільшим і становив – 644,4 грн при рентабельності – 61,4%. Таким чином при проведенні економічної ефективності з вирощування телиць м'ясного комолого сименталу нової генерації, які народилися в січні місяці, при цьому досягаються добові прирости – 1050,2 г, що на 124,4 г (13,4%) більше від ровесниць березневих із рентабельністю – 61,4%, що забезпечує розроблену інтенсивну технологію вирощування м'ясної худоби, яка виявилась економічно перспективною в умовах регіону Буковини.

Висновки: За результатами досліджень встановлено, що телиці м'ясного комолого сименталу худоби народжені в січні місяці, які досягають добових приростів

в стійловому періоді – 961,5 г, що на 153,3 г (18,9 %) більше від ровесників лютневих, що сприяє розроблену технологію годівлі на майбутнє де необхідно більш ранньому господарському використанню телиць та зменшенню витрат на їх вирощування в умовах Буковини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бабич А.О. Методика проведення дослідів з кормо виробництва і годівлі тварин. Київ : Аграрна наука, 1998. 78 с.; Калинка А.К. Інтенсивність росту м'ясних сименталів в умовах передгір'я Карпат. *Тваринництво України*. № 6. 2009. С. 17–20.
2. Калинка А.К. Інтенсивне вирощування ремонтних бугайців симентальської м'ясної породи американської селекції в умовах передгір'я Карпат. *Тваринництво України*. 2003. № 11. С. 19–20.
3. Калинка А.К., Повозніков М. Г. Відгодівельні якості молодняку м'ясної худоби на різних типах годівлі в передгір'ї Карпат. *Зб. наукових праць Подільського держ.-тех. університет*. М. Кам'янець-Подільський. 2004. № 12. С. 159–162.
4. Калинка А. К. Вплив раціонів на відгодівельні якості м'ясного молодняку. *Тваринництво України*. 2002. № 8. С. 26–27.
5. Криворучко Ю. І. М'ясна продуктивність телиць різних генотипів створюваної української симентальської м'ясної породи *Тваринництво України*. 2002. № 6. С. 23–24.
6. Богданов Г.О., Славов В.П., Ібатулін І.І. та ін. Методичні рекомендації уніфікації досліджень по годівлі м'ясної худоби. Київ, 2002. 42 с.
7. Методичні основи досліджень по технології м'ясного скотарства : методичні рекомендації / Є.І. Чигринов, О.М. Маменко, В.Т. Прудніков та ін. Харків: ІТ УААН, 1998.60 с.
8. Організація нормованої годівлі великої рогатої худоби м'ясних порід та типів : рекомендації / А.Т. Цвігун, М.Т. Повозніков, С. М. Блюсюк, Ю.Ф. Мельник та ін. Київ, 1999. 73 с.